

Elämisen taitoja

1 Aikuistumisesta ja arjen arvoja

Mikä on parasta...

...nuoruudessa?

...aikuisuudessa?

1 Aikuistumista ja arjen arvoja

1.1 Aikuistuminen

Viime vuosikymmenien muutos:

- Lapsuus on lyhentynyt ja lasten fyysinen kehitys nopeutunut.
- Aikuisuuteen liittyvät asiat (avioliitto, lapset, vakituinen työ) ovat siirtyneet myöhemmiksi.

→ Nuoruus on pidentynyt!

Ketkä ovat aikuisia?

Nuoruuden kehitystehtävät

1. Identiteetti vahvistuu
2. Itsenäistyminen
3. Ikätovereiden merkitys kasvaa

3 x 1

Aikuistumisen tunnusmerkkejä

...10 vuoden päästä...

Kuvittele itsesi kymmenen
vuoden päähän. Miten
elämäsi on muuttunut?

Aikuistuminen:

- ✓ Hidas prosessi
- ✓ Luo valmiuksia ja varmuutta:
  - Fyysinen ja henkinen kypsyys
  - Elämäkokemukset
- ✓ Avaa uusia mahdollisuuksia:
  - Parisuhde
  - Vanhemmuus
  - Työ
  - Sitoutuminen
- ✓ Vastuun kantaminen omista valinnoista
  - moraali (oikean ja väärän erottaminen)
  - eettinen ajattelu (miksi jokin asia on oikein tai väärin)

Arvot ohjaavat arjen valintoja

Eettisen ajattelun "viuhka" eli malli eettiseen lukutaitoon

Eettinen ajattelu on taito, joka vaatii harjoittelua. Siksi tässä oppikirjassa on useita e-tunnuksella merkittyjä tehtäviä. Tehtäviin vastatessasi voit käyttää oheista mallia apuna.

SEURAUKSET

- Ovatko ne hyviä vai pahoja?

KOTITEHTÄVÄ

Upea aikuisuus

Kysy mikä aikuisuudessa on parasta:

- a. Alle kouluikäiseltä
- b. Lukiolaiselta
- c. Keski-ikäiseltä

Miten mielipide muuttuu iän karttuessa?

Elämisen taitoja

2 Iloa ihmissuhteista

A E H I J K L M N O P R S T V Y

- a. Valitse kirjaimista vähintään neljä. Nimeä vähintään neljä tunnetta, jotka alkavat kyseisellä kirjaimella.
- b. Alleviivaa miellyttävät tunteet vihreällä ja epämiellyttävät tunteet sinisellä. Kumpia sait enemmän?
- c. Valitse yksi miellyttävistä tunteista ja kerro, missä tilanteessa ihminen voisi kokea sen.
- d. Valitse yksi epämiellyttävä tunne, ja kerro missä sen voisi purkaa rakentavalla tavalla.

2 Iloa ihmissuhteista

2.1 Ihmissuhdetaidot

- Vuorovaikutustaidot
- Sosiaaliset taidot
- Sosioemotionaaliset taidot (tunteiden hallinta)
- Tilannetaju (kyky sopeuttaa oma käytös tilanteeseen)
- Kommunikointi (eli viestintä)
  - Sanallinen kommunikointi
  - Sanattomat viestit (90% viestinnästä)

Ihmissuhteissa sinulla on...

...oikeus

- Tulla kohdatuksi omana itsenään, ilman ennakkoluuloja.
- Ilmaista omia mielipiteitä.
- Kokea luottamusta, ystävyyttä ja rakkautta.
- Erehtyä ja saada anteeksi.
- Tuntea iloa ja surua.
- Saada opastusta ihmissuhdetaitoihin.

...velvollisuus

- Tunnistaa ennakkoluulot ja kohdata toinen sellaisena kun hän on.
- Kuunnella ja kunnioittaa toisen mielipiteitä.
- Olla luotettava, antaa ystävyyttä ja rakkautta.
- Korjata omia erehdyksiä ja pyytää anteeksi.
- Tuottaa iloa toisille, tukea ja lohduttaa.
- Toimia rakentavasti muita ihmisiä kohtaan.

Harjoittele empaattista kuuntelemista

- a. Toinen parista kertoo muiston tilanteesta, jolloin oli onnellinen, vihainen, surullinen tai peloissaan. Toinen kuuntelee keskeyttämättä.
- b. Kun tarina on loppunut, kuuntelija toistaa sen omin sanoin. Tärkeää ei ole jokaisen sanan muistaminen vaan kyky asettua hetkeksi toisen ihmisen asemaan ja kuvata hänen tunteitaan tietyssä tilanteessa.
- c. Vaihtakaa rooleja.

2.2 Aggressio

- Tunne, joka sisältää paljon voimaa.
- Näkyy suuttumuksen ja vihana.

Hallitsematon aggressio saattaa purkautua väkivaltana.

Hallitun aggression voi suunnata positiiviseksi voimaksi.

Tukahdutettu aggressio voi kääntyä omaa kehoa vastaan.

Kesyttä suuttumus!

- **Pysähdy!**

- Tunnista viha ja myönnä se itsellesi.
- Katkaise kielteiset ajatukset, älä lietso itseäsi vihaan.
- Rauhoitu, muista että tunteet menevät ohi.

- **Pohdi**

- Mikä herätti tunteen?
- Miksi koit tilanteen voimakkaasti?
- Mitä muita tunteita löydät vihan takaa?
- Mitä muutosta toivot tilanteeseen?
- Mikä on reilua toista kohtaan?

- **Toimi**

- Valitse rakentava vaihtoehto ja kokeile sitä.

SuTuHaKa

- Ratkaisumalli sovintoon.
- Muistele tilanne, jossa ärsyynnyt ystävällesi. Selvitä tilanne SuTuHaKa-mallia käyttäen.
  - a. Miksi **SU**utuit?
  - b. Miltä sinusta **tu**ntui?
  - c. Mitä **ha**luat?
  - d. Miksi yhteistyö **ka**nnattaa?

Tehtävä

- Selitä seuraavat käsitteet esimerkein
  - a. Aggressiivinen käyttäytyminen
  - b. Assertiivinen käyttäytyminen
  - c. Tunnetaidot
  - d. Empatia